

Магістр 2 курсу
факультету економіки і права ХНЕУ

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ КОЛЕКТИВУ НА ПРИКЛАДІ АТ "РЕГІОН-БАНК"

Анотація. Визначено сутність та зміст поняття "соціально-психологічний клімат" на прикладі колективу відділу банку. Визначено оцінку соціально-психологічного клімату колективу.

Аннотация. Определены сущность и содержание понятия "социально-психологический климат" на примере коллектива отдела банка. Определенно оценку социально-психологического климата коллектива.

Annotation. The essence and content of the concept "sociopsychological climate" on the example of the collective body of bank department are determined. The estimation of sociopsychological climate of the collective body is identified.

Ключові слова: соціально-психологічний клімат, емоційний, поведінковий, когнітивний компоненти, колектив.

Характер взаємин у колективі, настроїв, що в ньому домінує, впливають на успішність спільної діяльності, на задоволеність процесом і результатами праці.

Одним із понять, що характеризує психічний стан колективу, є соціально-психологічний клімат, який визначається як переважаючий і стійкий психологічний настроїв колективу [1]. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі вимагає від керівника знання його природи і засобів регулювання, розуміння психології людей, їх емоційного стану, взаємовідносин один з одним, особливостей індивідуальної і колективної діяльності.

Соціально-психологічний клімат колективу виступає чинником ефективності соціальних явищ і процесів, служить показником їх стану. Сприятлива атмосфера в колективі не лише позитивно впливає на результати спільної діяльності, але і впливає на працівника, дає змогу визначити його потенційні можливості і допомагає формувати нові в процесі спільної праці.

На жаль, більшість керівників підприємств ще не усвідомили значущість соціально-психологічного клімату, але деякі приділяють цьому увагу. Однак без сприятливої атмосфери в колективі, позитивних взаємин та взаємодопомоги при будь-якому режимі праці, будь-якій технічній базі та об'ємах роботи не можна розраховувати на ефективну діяльність та її високі результати. Для більш глибокого аналізу проблем, пов'язаних з визначенням та формуванням соціально-психологічного клімату колективу, слід визначити це поняття.

Метою статті є вивчення основних теоретичних аспектів та оцінка стану соціально-психологічного клімату колективу.

Питанням дослідження соціально-психологічного клімату колективу

Бенедикт, Дж. Даллард, М. Мід, Н. Міллер, Ю. Платонов, Б. Паригін, С. Паповян, А. Свенціцький.

Учені наголошують на важливості дослідження цієї проблеми, підкреслюючи при цьому, що прогрес оптимізації соціально-психологічного клімату в колективі неможливо виключити ні з процесів соціалізації і виховання, ні з життя взагалі, оскільки це "багатофакторний та багатовимірний процес входження особистості у нове соціальне оточення з метою спільної діяльності у напрямі прогресивної зміни як особистості, так і середовища" [2]. Для визначення питань, пов'язаних з дослідженням соціально-психологічного клімату, необхідно уточнити його сутність та зміст.

Деякі визначення наведені в таблиці.

Таблиця

Визначення поняття соціально-психологічного клімату в колективі

Джерело	Визначення	Коментар
1	2	3
Платонов К. К. [3]	Соціально-психологічний клімат – це якісна сторона міжособистісних відносин, що проявляється у вигляді сукупності психологічних умов, сприяючих або перешкоджаючих продуктивній спільній діяльності і всебічному розвитку особистості в групі	Ураховуються лише психологічні умови, але не враховується організаційний фактор
Козаков В. Г. [4]	Соціально-психологічний клімат – це така властивість групи, яка визначається міжособистісними відносинами, які створюють стійкий настрій групи і думки яких залежать від ступеня активності щодо досягнення цілей, які стоять перед групою	Визначення обмежене лише емоційним компонентом, не враховує когнітивної поведінки

Закінчення таблиці

1	2	3
Паригін Б. Д. [5]	Соціально-психологічний клімат – це така властивість групи, яка визначається міжособистісними відносинами, які створюють стійкий настрій групи і думки яких залежать від ступеня активності щодо досягнення цілей, які стоять перед групою	Визначення обмежене лише емоційним компонентом
Шакуров Р. Х. [6]	Соціально-психологічний клімат розглядає поняття психологічного клімату із двох його сторін: психологічної, яка розкривається в емоційних, вольових, інтелектуальних станах і властивостях групи, та соціально-психологічної, яка проявляється у інтегративних особливостях психології групи, значущих задля збереження її цілісності і її функціонування як самостійного об'єднання	Не висвітлено соціальний аспект соціально-психологічного клімату

Аналіз таблиці дозволив визначити поняття "соціально-психологічний клімат" – це властивість групи, яка визначається атмосферою, що склалася в ній, характеризується позитивними відносинами між її учасниками та взаємодопомогою один одному, завдяки чому поставлені цілі досягаються швидко і з високим результатом.

Дослідження проводилось у відділі управління активно-пасивними операціями АТ "Регіон-банк". Брала участь працівники віком від 22 до 42 років. Для діагностики соціально-психологічного клімату була використана Методика діагностики соціально-психологічного клімату колективу [7], яка спрямована на визначення соціально-психологічного клімату в колективі. За відповідями респондентів можна визначити комфортність клімату для працівників. Методика дозволяє виявити емоційний, поведінковий і когнітивний компоненти

взаємовідносин у підрозділі. Як істотна ознака емоційного компонента розглядається критерій привабливості на рівні понять "подобається – не подобається", "приємний – неприємний". При конструюванні питань, спрямованих на вимір поведінкового компонента, витримувався критерій "бажання – небажання працювати в цьому підрозділі", "бажання – небажання спілкуватися з членами підрозділу поза робочим часом". Основним критерієм когнітивного компонента обрана змінна "знання – незнання особливостей членів підрозділу".

Аналіз результатів дозволив зробити висновки, що в цілому в цьому колективі склався сприятливий соціально-психологічний клімат.

Середня оцінка емоційного компоненту складає 1, що свідчить про те, що всім працівникам комфортно спілкуватися один з одним, панує здорова атмосфера, доброзичливість, симпатія і взаємопідтримка. Щодо когнітивного і поведінкового компонентів, то їх середня оцінка дорівнює 0. Це свідчить про існування протиріч, не всі працівники бажають співпрацювати з іншими і не всі достатньо близькі між собою як за діловими, так і за особистими справами. На цю особливість колективу слід звернути особливу увагу.

Подальше дослідження слід направляти на вивчення факторів соціально-психологічного клімату, які впливають на його формування.

Наук. керівн. Михайленко Д. Г.

-
- Література:** 1. Елітаріум. Сайт дистанційного навчання // Соціально-психологічний клімат в колективі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.elitarium.ru/2007/11/14/klimat_v_kollektive.html.
2. Блейхер В. М. Патопсихологічна діагностика / В. М. Блейхер, І. В. Крук. – К. : Здоров'я, 1989. – 279 с.
3. Платонов К. К. Проблеми управління психологічним кліматом колективу / К. К. Платонов // Соціально-психологічні проблеми підвищення ефективності діяльності виробничих колективів / Платонов К. К. – Курган, 1977. – 139 с. 4. Платонов К. К. Развитие системы понятий теории психологического климата в советской психологии / К. К. Платонов, В. Г. Казаков // Социально-психологический климат коллектива [ред. Е. В. Шорохова, О. И. Зотова]. – М., 1979. – 113 с. 5. Паригін Б. Д. Соціально-психологічний клімат колективу: шляхи і методи їх вивчення / Б. Д. Паригін. – Л., 1981. – 55 с. 6. Шакуров Р. Х. Соціально-психологічні проблеми керівництва педагогічним колективом / Р. Х. Шакуров. – М. : КНОРУС, 1982. – 93 с. 7. Реан А. А. Психология и педагогика / А. А. Реан, Н. В. Бордовская, С. И. Розум. – СПб. : Питер, 2000. – 432 с.